

Warszawa, dnia 2 listopada 1959 r.

Prezydium Polskiej Akademii Nauk
Prof. dr Henryk Jabłoński
Sekretarz Naukowy PAN

Warszawa
Pałac Kultury i Nauki

Sprawozdanie z delegacji do Moskwy

Do Moskwy zostałem delegowany w celu wzięcia udziału w "Raboczym Sowieszczaniju po principam pieriodizacji i stratigrafii paleolita Wostocznoj Jewropy". Z zaproszeniem do wzięcia czynnego udziału w tym "Sowieszczaniju" zwrócił się do mnie, pismem z dn. 18. IX r. b., Nr 191, prof. W. I. Gromow /paleontolog ssaków/ - przewodniczący Komitetu organizacyjnego, działający z ramienia "Komissii po izuczeniju czetwierticznego perioda" AN ZSRR i Instytutu Archeologicznego AN ZSRR /dawny Instytut Historii Kultury Materialnej/. Zaproszenie prof. W. I. Gromowa przyjąłem, jak również wyrażoną w zacytowanym piśmie propozycję wygłoszenia wykładu pt.: "Principy pieriodyzacji i stratigrafii paleolita w Polsce". Wykład analogiczny - dotyczący tego samego zagadnienia w Czechosłowacji, wygłosił prof. dr K. Žebera - Dyrektor Czechosłowackiego Instytutu Geologicznego w Pradze. Zgodnie z programem, oba wykłady, jako wprowadzające w zagadnienie, wygłoszone zostały w pierwszym dniu - na początku "Sowieszczanija", po wstępnym wykładzie przewodniczącego - prof. W. I. Gromowa.

"Sowieszczanije" było bardzo pracowite. Wzięli w nim udział liczni delegaci /ogółem kilkadziesiąt osób/, reprezentujący różne ośrodki naukowe, prócz rosyjskiego - ukraiński, białoruski, gruziński, oraz reprezentujący różne specjalności: geologię i prehistorię czwartorzędu, paleontologię, paleobotanikę i paleoantropologię. Ja i prof. K. Žebera byliśmy jedynymi zagranicznymi uczestnikami "Sowieszczanija". Pierwsze posiedzenie odbyło się w sali konferencyjnej Komisji badań czwartorzędu, następne w sali konferencyjnej Instytutu Archeologicznego. Posiedzenia trwały od g. 10 do 14, 30-15-ej i od 18 do 22, 30. Do przerwy przedstawiane były komunikaty sprawo-

zdawcze z badań, czas po przerwie zarezerwowany był na dyskusje. "Sowieszczanije" trwało od 19 do 24 października wł. W celu podsumowania wyników "Sowieszczaniję" i opracowania zgłoszonych rezolucji, wyłoniona została komisja, do której wybrano mnie i prof. K. Żeberę. Opracowana przez komisję rezolucja została przyjęta przez uczestników "Sowieszczanija" bez dyskusji. Zawierała ona głównie wytyczne pracy badawczej w zakresie prehistorii czwartorzędu, zgodne z wytycznymi pracy badawczej Zakładu Paleolitu IHKw PAN. Z wytycznymi Zakładu zapoznałem uczestników "Sowieszczanija" w swoim drugim referacie. Referat ten przedstawiłem dnia 23.X, w części dyskusyjnej. Nawiązywał on do pewnych niedomagań metodologicznych w pracy badawczej terenowej oraz w zakresie dokumentacji naukowej. Referat był dłuższy, bogato ilustrowany szczegółowymi, nieschematyzowanymi profilami geologicznymi i zdjęciami fotograficznymi z moich badań terenowych różnych obiektów, w tym również stanowisk paleolitycznych lessowych w Horodku na Wołyniu /NWN Równego/, które były przeze mnie badane w latach 1923-1927.

Sądząc z wypowiedzi w dyskusji oraz z końcowego przemówienia przewodniczącego Komitetu organizacyjnego - prof. W. I. Gromowa, który podsumował wyniki "Sowieszczanija" - mój w nim udział został oceniony pozytywnie. Świadczyły o tym również zapowiedzi zapoznania mnie w terenie, w roku przyszłym, z obiektami szczególnie ważnymi, oraz liczne zgłoszenia o nawiązanie stosunków wymiennych i liczne odbitki prac i rozprawy, ofiarowane mi przez autorów reprezentujących różne specjalności w zakresie czwartorzędu, z którymi dotychczas nie byłem w stosunkach wymiennych.

Stykając się przy okazji "Sowieszczanija" z kolegami radzieckimi miałem liczne dowody serdecznego do mnie stosunku i uznania. W przerwach w obradach pokazywano mi różne materiały bądź w celu ich oznaczenia, bądź zaopiniowania danych im oznaczeń. Konsultowałem również, w Instytucie Antropologii i w Muzeum Archeologicznym /23 i 26.X/, bogate i bardzo cenne materiały pochodzące z badań stanowisk paleolitycznych Malta na Syberii /E Irkucka/ i Awdiejewo koło Kurska. "Sowieszczanije" było dla mnie i dla kolegów radzieckich okazją odnowienia osobistego kontaktu. Dowodem tego było zaproszenie mnie i prof. K. Żeberę przez prof. P. I. Boriskowskiego na obiad.

Na dworcu w Moskwie zostałem powitany bardzo serdecznie przez kilku kolegów radzieckich z Instytutu Archeologii i Komisji badań czwartorzędu. Śród witających był również przedstawiciel działu zagranicznego Akademii. Opuszczając Moskwę /26.X, wieczorem/, byłem tak samo serdecznie żegnany przez kolegów i dwie koleżanki.

Prof. K. Żebera i ja byliśmy ulokowani w luksusowym hotelu "Leningrad". Na posiedzenia i z posiedzeń byliśmy przywożeni i odwożeni samochodem w towarzystwie asystentki z Instytutu Archeologii.

Z nowymi, wspaniałymi dzielnicami i pięknem Moskwy w nocy, widzianej z jej peryferii, zapoznano mnie i prof. K. Żeberę na dłuższej przejażdżce samochodem /22.X/, zorganizowanej przez prof. O.N. Badera i A.N. Rogaczewa, w której organizatorzy byli przewodnikami.

W podsumowaniu wyników swego udziału w "Sowieszczaniju" uważam za niezbędne wymienić, co następuje:

1. Wysoce korzystną ocenę metody prac badawczych terenowych, prowadzonych przez Zakład Paleolitu.

2. Zorientowanie się w aktualnym stanie badań geologicznych w zakresie czwartorzędu oraz w aktualnym stanie badań w zakresie paleolitu /terenowych i kameralnych/ w ZSRR.

3. Zapowiedź współpracy naukowej badawczej terenowej w zakresie obu wyżej wymienionych dziedzin.

4. Wydatne rozszerzenie stosunków naukowych i wymiennych.

W zakończeniu niniejszego sprawozdania nie mogę pominąć sprawy, której ocena wypadła, dla stanu organizacyjnego naszej nauki o paleolicie, niewątpliwie niekorzystnie. W związku z moim referatem na otwarciu "Sowieszczanija" byłem zapytywany czy poza Zakładem Paleolitu badania stanowisk paleolitycznych są prowadzone, przez kogo i jakie są ich wyniki. Pytania te stawiały mnie w trudnej sytuacji, bo - zgodnie ze stanem faktycznym - nie mogłem na nie dać konkretnej odpowiedzi i ograniczyłem ją do stwierdzenia, że w Krakowie są młodzi archeolodzy specjalizujący się w paleolicie. Zapytywano mnie również o mgra W. Chmielewskiego. I w tym wypadku nie mogłem pytających poinformować gdzie i jakie stanowiska są przedmiotem jego badań i jakie ma wyniki. Byłem zapytywany też o prof. S. Krukowskiego: czy prowadzi badania i co, poza rozprawą syntetyczną o paleolicie polskim /1939 r./, opublikował ostatnio. W odpowiedzi przyznałem się, że nie jestem poinformowany i położyłem to na karb braku kontaktu, ponieważ prof. S. Krukowski nie mieszka w Warszawie. Stawiającym mi te pytania istotnych przyczyn mego niepoinformowani nie mogłem ujawnić. Są one nam znane, lecz walka z nimi nie dała dotychczas wyników pozytywnych. Może obecnie, wobec przemianowania radzieckiego Instytutu Historii Kultury Materialnej na Instytut Archeologiczny, również nasz Instytut Historii Kultury Materialnej - za przykładem radzieckiego IHKM, na którym był wzorowany - zostanie przemianowany na Instytut Archeologiczny. Z możliwością tą wiąże się nadzieje na zasadniczą zmianę stosunków panujących w naszej archeologii, przynoszącą szkodę naszej Nauce.

Maucha

Warszawa, dnia 2 listopada 1959 r.

Prezydium Polskiej Akademii Nauk
Prof.dr Henryk Jabłoński
Sekretarz Naukowy PAN

Warszawa
Pałac Kultury i Nauki

Sprawozdanie z delegacji do Moskwy

Do Moskwy zostałem delegowany w celu wzięcia udziału w "Raboczem Sowieszczaniju po principam pieriodizacji i stratigrafii paleolita Wostocznoj Jewropy". Z zaproszeniem do wzięcia czynnego udziału w tym "Sowieszczaniju" zwrócił się do mnie, pismem z dn. 18. IX r. b., Nr 191, prof. W. I. Gromow /paleontolog ssaków/ - przewodniczący Komitetu organizacyjnego, działający z ramienia "Komissii po izuczeniju czetwierticznego perioda" AN ZSRR i Instytutu Archeologicznego AN ZSRR /dawny Instytut Historii Kultury Materialnej/. Zaproszenie prof. W. I. Gromowa przyjąłem, jak również wyrażoną w zacytowanym piśmie propozycję wygłoszenia wykładu pt.: "Principy pieriodyzacji i stratigrafii paleolita w Polsce". Wykład analogiczny - dotyczący tego samego zagadnienia w Czechosłowacji, wygłosił prof. dr K. Žebera - Dyrektor Czechosłowackiego Instytutu Geologicznego w Pradze. Zgodnie z programem, oba wykłady, jako wprowadzające w zagadnienie, wygłoszone zostały w pierwszym dniu - na początku "Sowieszczanija", po wstępnym wykładzie przewodniczącego - prof. W. I. Gromowa.

"Sowieszczanije" było bardzo pracowite. Wzięli w nim udział liczni delegaci /ogółem kilkadziesiąt osób/, reprezentujący różne ośrodki naukowe, prócz rosyjskiego - ukraiński, białoruski, gruziński, oraz reprezentujący różne specjalności: geologię i prehistorię czwartorzędu, paleontologię, paleobotanikę i paleoantropologię. Ja i prof. K. Žebera byliśmy jedynymi zagranicznymi uczestnikami "Sowieszczanija". Pierwsze posiedzenie odbyło się w sali konferencyjnej Komisji badań czwartorzędu, następne w sali konferencyjnej Instytutu Archeologicznego. Posiedzenia trwały od g. 10 do 14, 30-15-ej i od 18 do 22, 30. Do przerwy przedstawiane były komunikaty sprawo-

zdawcze z badań, czas po przerwie zarezerwowany był na dyskusje. "Sowieszczanije" trwało od 19 do 24 października wł. W celu podsumowania wyników "Sowieszczaniję" i opracowania zgłoszonych rezolucji, wyłoniona została komisja, do której wybrano mnie i prof. K. Żeberę. Opracowana przez komisję rezolucja została przyjęta przez uczestników "Sowieszczanija" bez dyskusji. Zawierała ona głównie wytyczne pracy badawczej w zakresie prehistorii czwartorzędu, zgodne z wytycznymi pracy badawczej Zakładu Paleolitu IHKM PAN. Z wytycznymi Zakładu zapoznałem uczestników "Sowieszczanija" w swoim drugim referacie. Referat ten przedstawiłem dnia 23.X, w części dyskusyjnej. Nawiązywał on do pewnych niedomagań metodologicznych w pracy badawczej terenowej oraz w zakresie dokumentacji naukowej. Referat był dłuższy, bogaty i ilustrowany szczegółowymi, nieschematyzowanymi profilami geologicznymi i zdjęciami fotograficznymi z moich badań terenowych różnych obiektów, w tym również stanowisk paleolitycznych lessowych w Horodku na Wołyniu /NWN Równego/, które były przeze mnie badane w latach 1923-1927.

Sądząc z wypowiedzi w dyskusji oraz z końcowego przemówienia przewodniczącego Komitetu organizacyjnego - prof. W. I. Gromowa, który podsumował wyniki "Sowieszczanija" - mój w nim udział został oceniony pozytywnie. Świadczyły o tym również zapowiedzi zapoznania mnie w terenie, w roku przyszłym, z obiektami szczególnie ważnymi, oraz liczne zgłoszenia o nawiązanie stosunków wymiennych i liczne odbitki prac i rozprawy, ofiarowane mi przez autorów reprezentujących różne specjalności w zakresie czwartorzędu, z którymi dotychczas nie byłem w stosunkach wymiennych.

Stykając się przy okazji "Sowieszczanija" z kolegami radzieckimi miałem liczne dowody serdecznego do mnie stosunku i uznania. W przerwach w obradach pokazywano mi różne materiały bądź w celu ich oznaczenia, bądź zaopiniowania danych im oznaczeń. Konsultowałem również, w Instytucie Antropologii i w Muzeum Archeologicznym /23 i 26.X/, bogate i bardzo cenne materiały pochodzące z badań stanowisk paleolitycznych Malta na Syberii /E Irkucka/ i Awdiejewo koło Kurska. "Sowieszczanije" było dla mnie i dla kolegów radzieckich okazją odnowienia osobistego kontaktu. Dowodem tego było zaproszenie mnie i prof. K. Żeberę przez prof. P. I. Boriskowskiego na obiad.

Na dworcu w Moskwie zostałem powitany bardzo serdecznie przez kilku kolegów radzieckich z Instytutu Archeologii i Komisji badań czwartorzędu. Śród witających był również przedstawiciel działu zagranicznego Akademii. Opuszczając Moskwę /26.X wieczorem/, byłem tak samo serdecznie żegnany przez kolegów i dwie koleżanki.

Prof. K. Żebera i ja byliśmy ulokowani w luksusowym hotelu "Leningrad". Na posiedzenia i z posiedzeń byliśmy przywożeni i odwożeni samochodem w towarzystwie asystentki i Instytutu Archeologii.

Z nowymi, wspaniałymi dzielnicami i piękną Moskwą w nocy, widzianą z jej peryferii, zapoznano mnie i prof. K. Żeberę na dłuższej przejeździe samochodem /22.X/, zorganizowanej przez prof. O.N. Badera i A.N. Rogaczewa, w której organizatorzy byli przewodnikami.

W podsumowaniu wyników swego udziału w "Sowieszczaniju" uważam za niezbędne wymienić, co następuje:

1. Wysoce korzystną ocenę metody prac badawczych terenowych, prowadzonych przez Zakład Paleolitu.

2. Zorientowanie się w aktualnym stanie badań geologicznych w zakresie czwartorzędu oraz w aktualnym stanie badań w zakresie paleolitu /terenowych i kameralnych/ w ZSRR.

3. Zapowiedź współpracy naukowej badawczej terenowej w zakresie obu wyżej wymienionych dziedzin.

4. Wydatne rozszerzenie stosunków naukowych i wymiennych.

W zakończeniu niniejszego sprawozdania nie mogę pominąć sprawy, której ocena wypadła, dla stanu organizacyjnego naszej nauki o paleolicie, niewątpliwie niekorzystnie. W związku z moim referatem na otwarciu "Sowieszczanija" byłem zapytywany czy poza Zakładem Paleolitu badania stanowisk paleolitycznych są prowadzone, przez kogo i jakie są ich wyniki. Pytania te stawiły mnie w trudnej sytuacji, bo - zgodnie z stanem faktycznym - nie mogłem na nie dać konkretnej odpowiedzi i ograniczyłem ją do stwierdzenia, że w Krakowie są młodzi archeolodzy specjalizujący się w paleolicie. Zapytywano mnie również o mgra W. Chmielewskiego. I w tym wypadku nie mogłem pytających poinformować gdzie i jakie stanowiska są przedmiotem jego badań i jakie na wyniki. Byłem zapytywany też o prof. S. Krukowskiego: czy prowadzi badania i co, poza rozprawą syntetyczną o paleolicie polskim /1939 r./, opublikował ostatnio. W odpowiedzi przyznałem się, że nie jestem poinformowany i położyłem to na karb braku kontaktu, ponieważ prof. S. Krukowski nie mieszka w Warszawie. Stawiającym mi te pytania istotnych przyczyn mojego niepoinformowania nie mogłem ujawnić. Są one nam znane, lecz walka z nimi nie dała dotychczas wyników pozytywnych. Może obecnie, wobec przemianowania radzieckiego Instytutu Historii Kultury Materialnej na Instytut Archeologiczny, również nasz Instytut Historii Kultury Materialnej - za przykładem radzieckiego IHKM, na którym był wzorowany - zostanie przemianowany na Instytut Archeologiczny. Z możliwością tą wiąże się nadzieje na zasadniczą zmianę stosunków panujących w naszej archeologii, przynoszącą szkodę naszej Nauce.

Stankiewicz